

Integrert politikk for alle psykoaktive stoffer diskuteres i Europarådet.

Med ansvar for Europas totale misbruk

I de fleste europeiske land anses narkotika, alkohol og tobakk som ulike saker som faller inn under ulike lover og forskrifter. I noen land finnes en mer integrert politikk, som for eksempel i Norge og Finland, der alkohol og narkotika defineres samlet som rusmidler. Men også her behandles røyking separat.

Europarådets Pompidou-gruppe har tatt et viktig skritt for den europeiske helsepolitikken gjennom å foreberede til en ministerrådskonferanse om utgangspunktene for en politikk rettet mot psykoaktive stoffer. På et møte i Strasbourg i november i fjor, drøftet politikerne hvorvidt de ulike stoffene skal betraktes hver for seg, eller som en integrert helhet.

Dette er en viktig sak. Ca. 55 millioner europeere drikker alkohol i skadelige mengder. 23 millioner har anvendt cannabis i løpet av ett år, og heroin og kokain brukes av to millioner. 7500 dør årlig av overdoser i Europa. På verdensbasis dør mer enn fem millioner årlig av tobakksrelaterte skader. Det trengs altså effektive tiltak for å bedre denne situasjonen.

Nevrovitenskap Pompidou-gruppen har gjennom sin Research Platform analysert ulike politiske grep mot psykoaktive stoffer. Den første studien i 2008 kartla forholdene i 17 land. Forskingen har vært ledet av professor Richard Muscat fra Malta, sammen med nederlandske forskere og andre europeiske eksperter. I en nylig publisert oppfølgingsrapport inngår Norge, England, Ned-

erland, Tyskland, Irland, Portugal og Sveits.

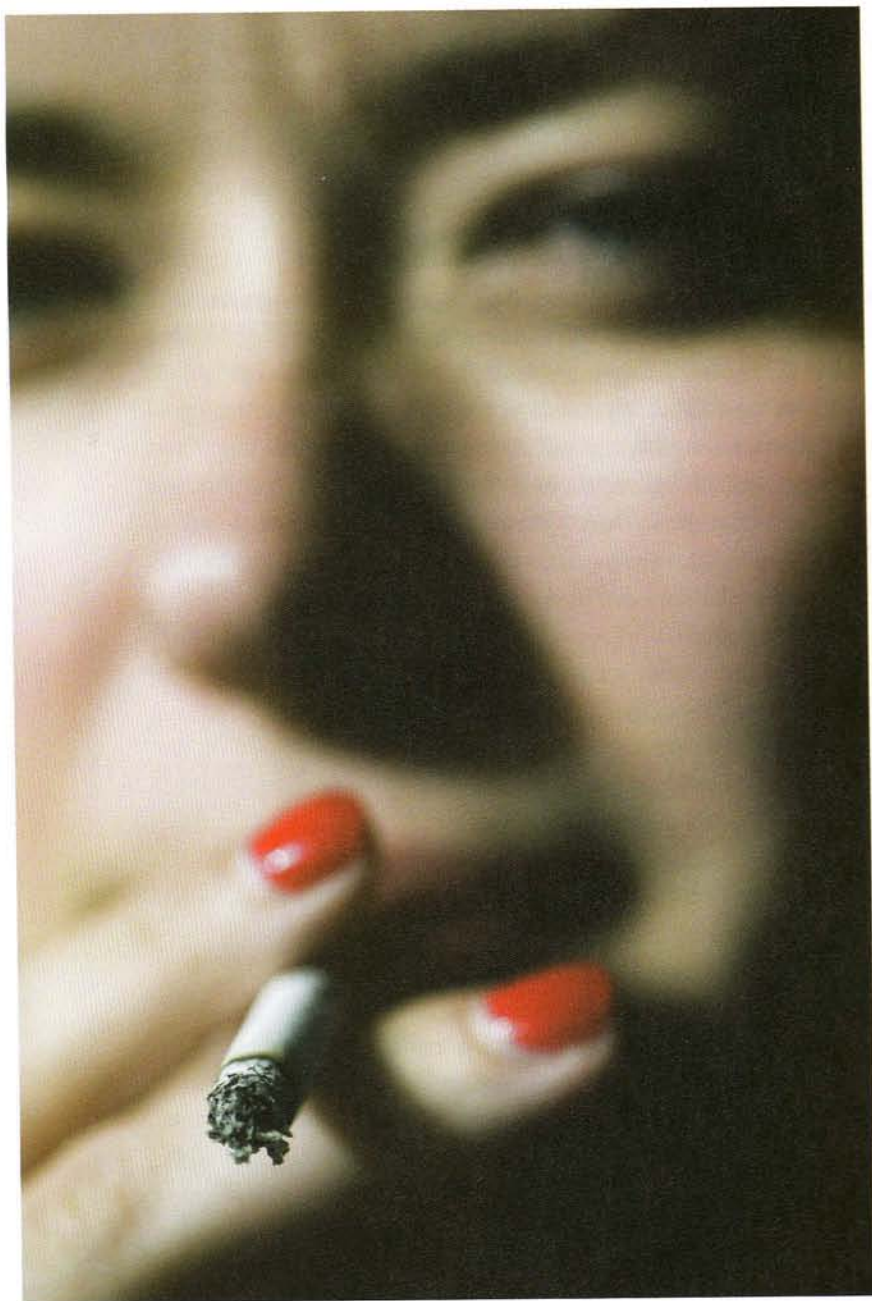
Majoriteten av de landene man har hatt fokus på, har ført en separat politikk for de ulike stoffene. Særlig gjelder dette England og Nederland, og i sistnevnte skiller man dessuten mellom myke og harde stoffer. Mest integrert synes politikken å være i Norge, Sverige og Sveits, men uansett varierer det konkrete innholdet i den integrerte politikken mye i praksis.

Hovedargumentene for en integrert politikk slik det kommer fram i studiene, baserer seg på nevrovitenskapelig forskning, og ikke bare på epidemiologiske undersøkelser om sosiale og medisinske skadevirkninger av de psykoaktive stoffene. Forskerne mener at fokuseringen på epidemiologiske data til tider har gitt et forvrengt bilde av problemene: «To date, the main evidence used by governments has been that related to prevalence of use and statistics related to death as a result of use, because these bits of epidemiological information seem to stir most concern.»

De nordiske landene I Norge inngår alkohol og narkotika i samme nasjonale handlingsplan, men ikke tobakk. Pengespill og anabole steroider utelukkes ikke, men er heller ikke uttrykkelig tatt med. Området angår flere departementer, med Helse- og omsorgsdepartementet som det ledende og koordinerende.

Seniorrådgiver Marianne Virtanen i HOD forteller at trenden går mot en mer integrert tilnærming på en bred front. – Vi setter

AV TEUVO PELTONIEMI,
SOSIOMEDIA (FINLAND)

Folkehelse: Hvilke laster som skal integreres under samme problemdefinisjon er ett av spørsmålene Europarådets Pompidou-gruppe jobber med.
Foto: Bjørn Frostad/Samfoto.

fokus på rusmidler, tobakk og tiltak som fysisk aktivitet, ernæring, seksuell helse og psykisk helse for å fremme folkehelsen, sier hun.

Finland har ikke vært omfattet av undersøkelser i forbindelse med studiene, men alt tyder på at situasjonen i både Finland og

Sverige ligner mye på den norske. Tendensen i Finland har gått mot en mer omfattende integrering. Alkoholismensorgen har blitt utvidet til også å omfatte narkotika, legemidler, gambling og til og med internett-avhengighet. Det er illustrerende at forbokstaven i «A-klinikstiftelsen» nå blir lest som A for avhengighet, mens den tidligere sto for alkohol.

Temaet diskuteres mye i Finland for tiden, ikke minst fordi stadig flere klienter bruker ulike psykoaktive stoffer i kombinasjon, og også fordi mange kan ha relaterte problemer som f.eks spilleavhengighet. Debatten har gått videre fra de sakene Pompidou-gruppen foreslår, til en diskusjon om hvorvidt bruk av psykoaktive stoffer, psykiske problemer og familievold egentlig utgjør en enhet av psykososiale problemer – og der de ulike sektorene behandler samme pasient under ulike problemdefinisjoner.

Nye tilnærminger Marianne Virtanen konstaterer: – Når det gjelder virkninger av stoffene og avhengighetsproblematikk vil Pompidou-gruppens forslag åpne for nye tilnærmingmåter, og det er et logisk innspill også i Norge. Jo mer integrert alkohol- og narkotikafeltet blir i sin politikk og sine tiltak, jo mer vil man styrke det forebyggende rusmiddelarbeidet.

Virtanen ser at mye skoloring gjenstår: – Det første jeg tenker er hvordan formidle kunnskap på en annen måte til fagpersoner, politikere og allmennheten. Det er viktig at vi kan dra nytte av all type forskning for å styrke det forebyggende arbeidet, og at dette får høyere prioritering blant helsepersonell og politikere i Norge.

Den integrerte linjen for politikk rettet mot alle psykoaktive stoffer får også støtte fra Finlands utsending til Pompidou-gruppen,

Tapani Sarvanti fra det finske sosial- og helsedepartementet. Spesialrådgiver Markku Soikkeli fra Institutet för hälsa og velferd deler oppfatningen, og også han ønsker en samkjørt behandling av ulike former for avhengighetsproblemer.

Sarvanti ser for seg en mer inngående integrering i den offentlige helseopplysningen. Spesielt i skolen burde alkohol, narkotika og røyking behandles som en helhet. Soikkeli argumenterer for at de beste preventive tiltakene ofte er de som lar seg anpasse på ulike emner. Dessuten vil det å behandle alle stoffene på samme måte gi tiltakene økt troverdighet blant ungdom, mener han.

Sarvanti vil også rette oppmerksomhet mot variasjonene i kontrolltiltak mot ulike stoffer. Tobakkspolitikken er svært streng i nesten alle europeiske land i dag. I alkoholpolitikken har trenden lenge vært liberal. Når det gjelder narkotika, blir det stadig vanligere å tenke skadereduksjon.

De betydelige kulturelle skillene mellom de europeiske landene gjør det vanskelig å gjennomføre en felles, integrert politikk for alkohol, narkotika og tobakk, mener Sarvanti. Det samme gjelder på det administrative planet. Pompidou-gruppen ble etablert spesielt med tanke på narkotikaproblematikken, understreker han.

Selv om Pompidou-gruppens forskere og eksperter klart foretrekker den integrerte politikken på bakgrunn av de teoretiske og empiriske analysene, avstår de fra å komme med synspunkter på politiske endringer på området. I fremtiden vil det bli interessant å vurdere hvilke av de ulike løsningene i de ulike landene som best tjener formålet. Foreløpig lar de det stå åpent om det beste svaret er separat politikk på hvert enkelt psykoaktivt stoff eller en integrert politikk på alle stoffene under ett. ●

FAKTA

- Pompidou-gruppen (Co-operation Group to Combat Drug Abuse and Illicit Trafficking in Drugs), ble opprettet i 1971 og er Europarådets samarbeidsgruppe for narkotikaspørsmål på ministernivå.
- Fra en start med seks deltagende land har gruppen vokst til 30 medlemmer (29 medlemsland sammen med EU-kommisjonen).
- Gruppen er i dag regnet som et viktig forum for informasjonsutveksling og tiltaksutvikling mellom EU-landene og andre land i Vest-Europa.
- En tverrfaglig, tverretatlig gruppe av byråkrater møtes to ganger årlig. Sammen med sekretariatet i Strasbourg er de ansvarlige for å følge opp politiske vedtak.
- Gruppen samarbeider nært med regionale og internasjonale organisasjoner på narkotikaområdet, og også land som ikke er medlem i Europarådet kan slutte seg til, forutsatt at medlemslandene er enige i det.
- Pompidou-gruppen har etablert seks ekspertgrupper som arbeider med behandling, forebygging, etikk, rettshåndheving, flyplassproblematikk og forskning.

Kilde:

Richard Muscat m.fl.: *Towards an integrated policy on psychoactive substances: a theoretical and empirical analysis*. Pompidou Group. Council of Europe Publishing. Strasbourg 2010.

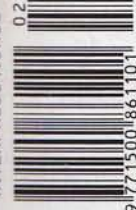
RUS & SAMFUNN

www.rus.no | 5. årgang | nr. 2/2011

TEMA:
PÅRØRENDE

INTERPRESS NORGE

9 771500 861101

RETURUKE 26

PRIS: 99,-

UNIVERSITETSFORLAGET